

גבע הולך לאיבוד

כבר ביום הרביעי של המלחמה, שבועות לפני שאל"מ אלי גבע הודיע כי לא יוביל את כוחותיו לתוך ביירות ממניעים אידיאולוגיים, חשו קצינים בכירים בחטיבה 211 שהמח"ט נטש אותם | הם נכנסו למערכה כחטיבה מצטיינת ומאומנת, אבל מהר מאוד נחלו שלושה כישלונות, ונעצרו | התחלנו לדבר על האפשרות שהמח"ט נמצא בחרדה", אומר הסמח"ט יחיעם ששון | המג"ד אודי שני: "הפחד כשלעצמו הוא לא בושה. הבושה היא לעזוב לוחמים, בלי להגיד מילה, ערב יציאה לקרב" | גבע: "שכל אחד יחשוב מה שהוא רוצה"

30
שנה
למלחמת
לבנון

משרד הביטחון. יחיעם ששון, הסמח"ט, השתחרר מצה"ל בדרגת תת-אלוף, שימש ראש המטה ללוחמה בטרור במשרד ראש הממשלה, והיום הוא איש עסקים. למעט ששון, שלחם גם בששת הימים וביום כיפור, לשלושת האחרים זו הייתה התנסות ראשונה במלחמה.

בדצמבר '81, הם נזכרים, עולה החטיבה ממחנה הקבע במישור אדומים, מתארגנת באזור שלומי, ומתחיל נוהל הקרב של "מבצע אורנים". הפקודה מדברת על תנועה מהירה על ציר החוף עד נהר הזרני וחבירה לאוגרת הצנחנים שתנחת מהים. הלחימה אמורה להתמקד בשטח הכפרי, כשעוקפים את האזורים העירוניים, בהם צפויה התנגדות קשה, כדי לא להתעכב.

לוח הזמנים לא דיבר על יותר משתי יממות עד הח' בירה. אוגדת הצנחנים אמורה הייתה להתייצב בפאתי ביירות בתוך 48 שעות מהנחיתה סמוך לנהר האוואלי. לטובת הכוח בפיקודו של אלי גבע, שיועד לבצע את קרב ההתקדמות הזה, עמדו בשישה ביוני 1982 שלושה צוותי קרב: שני גדודי שריון, אליהם צורפו שתי פלוגות חי"ר מביה"ס למ"כים, וגדוד חי"ר אליו צורפה פלוגת שריון. בנוסף סופחו לכוח פלוגת הנדסה וגדוד ארטילרי. הגדוד השלישי של החטיבה, שנע בזנב הכוח, הוכפף לביה"ס למ"כים.

בפועל, הכוח של גבע חבר לצנחנים רק ביום הרביעי, ולא עמד במשימה של המשך טיהור השטח לכיוון ביירות. כבר מהיום השלישי לחצו עליו מפקד אוגדה 36, אביגדור קהלני, ומפקד אוגדת הצנחנים, ירון, לה תקדם, אבל טור השריון התנהל באיטיות, עם עצירות בלתי מוסברות, נמנע מתנועה בלילה, לא הצליח או לא רצה לעקוף את צידון במשך יום שלם. כל אלה יוגדרו בצבא מאוחר יותר "בעיות של נחישות". זו כבר לא הייתה החטיבה המצטיינת שנכנסה ללחימה.

"המפקדים הכי טובים"

"התכוננו למלחמה הזו כמו שלא הכינו אף פעם חטי"ב למלחמה", אומר היום אודי שני. "הרמה המקצועית הייתה יוצאת מגדר הרגיל. לאורך הזמן עמדו מולנו כמה תוכניות מלחמה: ארזים, דב צפוני א' ודב צפוני ב'. שב- תות שלמות ישבנו על נוהל הקרב עם הצנחנים. ישבנו עם חטיבת גולני על תוכניות לנחיתה בוהרני. עשינו

גבע. נוכח נפקד | צילום: יוסי רוט

שום דבר אידיאולוגי לא עולה בשלב הזה על הפרק. חטיבה 211 פשוט נתפסת כחטיבה עם מפקד בעייתי.

"בעיה של נחישות"

היה כמעט בלתי אפשרי לאסוף אותם כדי להעלות זיכרונות. אף אחד לא ממש רוצה לדבר על אלי גבע, ודאי שלא לשבת איתו ליד אותו שולחן. החטיבה שלהם הייתה חטיבת עילית עד המלחמה, הם אומרים, וחזרה להיות כזו אחרי שגבע עזב אותה.

שלושה אלופים יצאו מקרב חבורת הקצינים שלחמה שם. עמוס מלכא – אז מפקד גדוד 429, לימים מפקד החטיבה הזו, מפקד המפח"ש וראש אמ"ן, והיום איש עסקים; יפתח רוזנטל – אז קצין אג"מ חטיבתי, לימים מפקד זרוע היבשה והיום יו"ר חברת ההשמל; ואודי שני, שהיה בחופשת פרישה בפריז כשפרצה המלחמה, אבל מיהר ביומה הראשון לארץ, רץ לחפש את הגדוד ששירת בו, הפך לסגנו של מלכא והחליף אותו אחרי שמלכא נפצע במהלך כיבוש צור. מאוחר יותר היה האלוף שני ראש אגף התקשוב, מפקד הגיס הצפוני והיום הוא מנכ"ל

זיכרון מלחמת לבנון הראשונה הולך ומיט"שטש. כדרכן של מלחמות, סיפורי הגבורה מתעצמים שלושים שנה אחרי, הכישלונות מצטמצמים, ואת הכעסים מרככת הנוסטל

לגיה. אבל מבחינתם, סיפור אחד נותר חד, פעור, בלתי נסלח. הסיפור של אלי גבע, המח"ט שהתפטר מתפקידו בשלב המצור על ביירות והפך סמל למתנגדי המלחמה. עד היום, ממרומי הגיל, הדרגה והפרספקטיבה, הם לא מבינים אותו, מזלזלים בתירוצים, מסרבים לסלוח.

ולא רק הם. גם בצה"ל זה סיפור שלא רוצים לגעת בו. לא מלמדים אותו בשיעורי מנהיגות, לא "הופקו הלקחים" כמאמר הלשון הצבאית, לא נרשמה שורה תחתונה. היה סיפור, עשה את הרעש שלו וטואטא אל מתחת לשולחן.

לימים הונצח ב"ואלס עם באשיר", סרטו של ארי פרי למן, עוד סיפור טראומטי המלווה את חטיבת השריון הסדירה 211 בפיקודו של גבע. זהו סיפורו של הטנקיסט רוני דייג, שננטש עם חבריו אחרי ההיתקלות בכפר-סיל, ונאלץ לשחות בחזרה אל כוחותינו דרך הים.

הקרב הזה היה כישלון מביד: גדוד שלם מנתק מגע אחרי היתקלות קצרה, בה נפגעו שני טנקים ונגמ"ש, נוטש הכל ורץ באמוק קילומטרים לאחור. הסמח"ט, סגן-אלוף יחיעם ששון, עומד על הטנק בלי קסדה, כדי שהחיילים יהיו אותו, מנופף להם, מנסה להחזיר אותם לקרב. בדיקות הראשונות איש לא מתייחס אליו, וגם אי אפשר להיכנס לרשת הקשר, כי כולם צורחים.

תמונות כאלה שום יחידה לוחמת לא אוהבת לזכור. אוהבים לזכור את המפקד עומד איתן, תחת אש, משתלט על המצב. אלא שהמח"ט היה כבר אז, מבחינתם, נוכח-נפקד. כך לפחות זוכרים אותו היום קציניו הבכירים ביותר.

סוגיות אידיאולוגיות של כן או לא צריך להיכנס לביירות, לדבריהם, לא היו שם. האירוע בכפר-סיל התרחש ביום הרביעי למלחמה, שבועות ארוכים לפני הכניסה לביירות. החיילים אולי עוד לא הבינו, אבל למפקדים הבכירים הייתה תחושה שאלי גבע נטש אותם כבר אז.

אחרי הכישלון הזה נשלחת החטיבה לנזה, ומוצאת מתור כניות המלחמה לשבוע. מפקד אוגדת הצנחנים 96, אלוף עמוס ירון, מבקש להחליף אותה בחטיבת טנקים אחרת, ומקבל את חטיבה 188, בפיקודו של מאיר דגן. החטיבה של גבע אוכלת את הלב במה שהם מכנים "קייטנת דאמור": כולם מסכיבים מקבלים משימות, ואותם לא סופרים. כאמור,

מימין, אלוף במיל' שני, אלוף במיל' מלכא, אלוף במיל' רוני טל, תא"ל במיל' ששון. ככל שאנחנו עולים צפונה, הוא עמוק יותר בטנק, והטנק שלו יותר ויותר מאחור"

גבע פשוט נמצא במצב של חרדה. למחרת הסתבר לי שרוני טל לא טעה. ברקע המפגש שלנו עמד אירוע קשה מאוד. ביום הראשון ללחימה נוצר נתק בטור. אחד הכוחות, בפיקודו של המג"ד אורי גייגר ז"ל, טעה בניווט בצומת אלביץ, מדרום לצור. פלוגה שלו נכנסה לפרבר הדרומי של העיר והסתבכה בקרב יריות עם מתחם מחבלים. היינו צריכים לבצע חילוץ תחת אש, ואנשים ונגמ"שים נפגעו. "אני ריכזתי את צוות החילוץ. השלב הראשון הסתיים, הפלוגה שתעתה חולצה, אבל מיד לאחר מכן תקף מארב מחבלים נגמ"ש עמוס לוחמים, שגם אני הייתי בתור. כו. בקרב הזה נהרג גייגר. גופתו נמצאה מאוחר יותר, והסתבר שהוא נחטף ונרצח. הקשר שלו, אפרים טלבי, נחטף על ידי המחבלים, ושחרר עשרה ימים לאחר מכן בהיתקלות מקרית באזור צידון. "היו לנו שם יותר מעשרה הרוגים, אבל זה לא היה אמור לפגוע במורל של חטיבת טנקים סדירה. ובכל זאת גרוד 450 הפסיק לתפקד כגרוד".

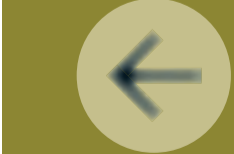
"לחצנו כמה שאפשר"

אחד מסיפורי הגבורה הטרגיים של ימי הלחימה הראשונים קשור רווקא לאורח. קצין מודיעין מסיירת מטכ"ל, סרן זיו קולברג, התייצב במטה החטיבה בשל לומי ערב הכניסה ללחימה והודיע שהוא מצטרף לכוח כדי להשלים פעולה חשאית של הכוחות המיוחדים באזור צור. הוא הגיע כטרמפיסט, ירד באזור צור, מילא את המשימה שלו, חזר לשיירת הטנקים וביקש מקצין האג"מ רוני טל להצטרף אליהם כמתנדב במקום לשוב הביתה. מינו אותו למפקד נגמ"ש פיגוי, ובקרבות בכפר סיל נפגע הנגמ"ש שלו, והוא נהרג. אבל לא רק קולברג ושני התנדבו להילחם. בחטיבה 211 היו עוד לוחמים וקצינים שכבר יצאו לתפקידים אחרים, או שהשתחררו לא מכבר, וביקשו להצטרף כטנקיסטים מהשורה. זו הייתה חטיבה עם גאוות יחידה נדירה. מלכא: "מתחילת המלחמה ועד סופה לא קיבלנו ולו יריעה מודיעינית אחת על אויב בציר התנועה. כל מה שירדענו היה מה שהחיילים דיווחו ממה שראו עיניהם. נכנסנו למלחמה עם מודיעין שטח טוב, אבל לא עם מודיעין אויב. במלחמת לבנון השנייה, עם כל הבעייתיות

נים מלווה אותנו אש ארטילרית. מסך מתגלגל שירד על העיר. לפני הכניסה פיזר חיל האוויר דפים לתושבים וקרא להם להתרחק לחוף, ולשם לא ירינו. ולאף אחד לא היו אשליות: לכולם היה ברור שמדובר במלחמה בשטח בנוי ובאש כבדה בשטח עירוני. לא שמענו הסתייגות משום קצין בכיר – לא מטכניקת הלחימה ולא מהמטרות". אחרי ההיתקלות הקשה בכפר סיל והנסיגה, גבע לא דורש לקבל את המשימה מחדש. למעשה, אומרים מי שהיו אז בכירי קציניו, הוא לא דורש לקבל שום משימה. והוא גם לא מקבל. "משהו הריח לי לא טוב כבר ביום השני", משחזר הס"מח"ט ששון. "בבוקר של אותו יום הייתי בסוף הטור, וביקשתי מאלי לחבור אליו. אל תגיע, הוא ענה לי, יש מחבלים לאורך הציר והכוח שלך קטן מדי. אחרי ששיכנעתי אותו שתיגברתי את עצמי, הוא נתן לי הוראה לחצות את הכפרים רק עם 'ארגזי אש'. "אחרי היתקלויות קטנות, עם מחבלים יחידים, חברתי אליו בצהריים, ורוני טל היה הראשון שפגש אותי. לאחר חיבוקים נרגשים הוא אומר לי, לתדהמת: 'היעם, משהו לא בסדר עם המח"ט. ככל שאנחנו עולים צפונה, הוא עמוק יותר בטנק – והטנק שלו נמצא יותר ויותר מאחור בשדרה החטיבתית'. "התגובה הראשונה שלי הייתה חוסר אמון. זו הייתה הפעם הראשונה שדיברנו בינינו על האפשרות שאלי

אימוני נחיתה מהים בזיקים ובאשור. למרנו את תאי השטח באמצעים הכי טובים שהיו אז". ששון: "באחד המקרים אפילו יצאנו להפלגה עם ספינת נות חיל הים כדי לצפות על הנתיב מהים". מלכא: "ידענו שאנחנו הולכים למלחמה במתאר שלא התאמנו עליו, ולכן פיתחנו לעצמנו טכניקות לחימה. מפקד אוגדת לבנון, איציק מרדכי, נתן לנו היתר לחדור לדרום לבנון – ואז לא היה מקובל שזה יסתובב שם – כדי להתאמן בתנאי השטח האמיתיים. אני הייתי אז כבר שנתיים מג"ד, אבל לא רציתי לעבור לתפקיד אחר, כי ידעתי שנכנסים למלחמה". שני: "נערכנו גם לשהייה ארוכה בשטח. דיגמנו את הטנקים לשהייה ללא תספוקת, החלפנו שרשראות, תירגלנו לחימה בשטח בנוי, הרמה המקצועית הייתה בשיאה. אלי גבע פיתח באימונים את הטכניקות של 'ארגזי אש' בכניסה לתוך שטח עירוני. תירגלנו את מסכי האש של הארטילריה שנעה לפנינו. לא הייתה שום אשליה ולא היה ספק: נוהל הקרב דיבר על הוזהרני, אבל ידענו שמדובר בפאתי ביירות. והתכוננו לזה". רוני טל: "המפקדים בחטיבה הזו היו הכי טובים. המ"ח"ט שלנו נחשב עד המלחמה למח"ט מצטיין. לא במקרה קיבלנו תפקיד מרכזי ברעיון המוביל של המלחמה. היינו מחודדים לגמרי". ששון: "זו הייתה גם החטיבה שפתחה ראשונה באש. בשישה ביוני, בשש בבוקר, טנקים של גרוד 9 – שכבר שהו בתוך לבנון – ירו לעבר מחבלים ששיגרו קטיושות לעבר הגליל". מלכא: "החטיבה פורקה לצוותי קרב, שחלק מהם היו מאוד מוזרים. אני, למשל, הוכפתי לביה"ס למ"כים, אבל כל הגרודים שלו פוזרו בין חטיבות שריון, כך שני שארנו גרוד שריון, מפקדת החטיבה ופלוגת חי"ר אחת. ולא נתנו לנו שום הדרכה בנושא של לחימה ברמה בין-זרועית וחילית. "ביום השלישי קיבלנו שינוי משימה: להיכנס ולכבוש את צור. על פי כל תורות הלחימה החי"ר מוביל את הכוח בקרב השתלטות על עיר, אז בתוך שעה וחצי היינו צריכים לכתוב את התורה מחדש ולנסות אותה על בשרנו. פיתחנו את הטכניקה של כניסה בצמרי טנקים, כשכל צמד יורה תוך כדי תנועה לכיוון אחר, ורק אחר כך נכנס החי"ר. "שלא תהיה אי-הבנה: נכנסנו לצור באש חיה, כשמלפ"

רוני טל: "בחיים לא שמעתי ממנו מילה אחת של הסתייגות מהמלחמה. אלי גבע לא עזב מסיבות אידיאולוגיות, אלא מסיבות אחרות. הוא קם ועזב בלי לתת לנו שום הסבר"

30 שנה למלחמת לבנון

טנקים של צה"ל בביירות. "כיבוש בירה ערבית, גם היום, הוא לא עניין מופרך" | צילום: יוסי רוט

יחיעם. בכל פעם שחיפשנו את המח"ט, קיבלנו את הסמ"ח"ט. אולי הוא היה אז במסעות שכנוע בתל-אביב, אבל זה לא עניין אותנו יותר. הבנו שהוא כבר לא איתנו. "מאז לא דיברתי איתו ולא נתקלתי בו. יחיעם לקח את הפיקוד על החטיבה, אחריו הגיע בנדל, והמשכנו את המלחמה במערב ביירות".

באותם ימים חמים של יולי-אוגוסט '82 פנה אלי גבע למנחם עינן, מפקד האוגדה, וביקש ממנו לשכנע את עמוס מלכא שיאפשר לו לבוא ולדבר עם חיילי הגדוד שלו. מלכא סירב. גם היום הוא מסרב לדבר על גבע.

יפתח רוזנטל היה הקצין הקרוב ביותר למח"ט. גבע שיכנע אותו להישאר בקבע, ומשך אותו לצידו בתפקידים שונים. את ימי המלחמה הראשונים עשה רוזנטל בטנק המח"ט, אבל אפילו הוא לא שמע ממנו הסבר עד היום. "הוא פשוט יצא לחופשה והודיע לי בטלפון שהוא לא חוזר".

ששון: "כשפורסם בתקשורת שהוא יוצא נגד הכניסה לביירות ונגד המלחמה, הופתעתי מאוד. לא רק משום שהוא לא שיתף אותנו בהתלבטויות, אלא גם משום שהייתה גישה שלו ערב המלחמה הייתה דווקא מאוד אגרסיבית. אחרי הפרסום התחלתי פתאום להבין את ההתנהגות שלו בכל מיני מצבים – ואני לא רוצה לפרט – במהלך המלחמה ובתקופת המצור על ביירות".

גבע מליץ על שני לוחמים לקבלת צל"ש בעקבות המלחמה: סרן זיו קולברג ו"ל, הלוחם מסיירת מטכ"ל שהייתה תגבר להצטרף לטנקיסטים של חטיבה 211, הועלה לדרגת רב-סרן וקיבל צל"ש ראש אמ"ן. יחיעם ששון, הסמח"ט, סירב ללכת לוועדת הצל"שים. "לא הלכתי", הוא אומר היום, "כי המח"ט שהמליץ עליי ערק מהמלחמה".

גבע: "חלק מהאנשים האלה קשקשנים ובלבלני מוח"

אלי גבע סירב להתראיין על הדברים הקשים של פקודיו לשעבר, והסכים רק להתייחס בקצרה, בכתב, לשלושה נושאים:

– הטענה שהוא היה זה שהכין את התוכנית של החטיבה, ועל כן ידע מראש שהכוחות עשויים להגיע לפאתי ביירות אך לא הביע כל הסתייגות.

– העובדה שהוא לא שיתף את הקצינים הבכירים שלחמו לצידו בבעיות שלו, נעלם להם והשאיר אותם לבד.

– האמירות כי בעיות התפקוד שלו כבר החלו בימים הראשונים של הלחימה, כשהוא התכנס בתוך עצמו ובתוך הטנק שלו ולא הוביל את החטיבה כמו שצריך, ללא שום קשר לאידיאולוגיה סביב הכניסה לביירות.

"אני שמח לדעת שעוד מתגעגעים אליי, ואני לא מתרגש מכלום", מגיב גבע. "אם כי זה מעניין, אני מודה. גם לי יש מחשבות עליהם, אבל אני לא רץ לתקשורת. חלק מהאנשים האלה קשקשנים ובלבלני מוח, שלא הייתי רוצה שיהיו אצלי סמלים, וחלקם בסדר גמור. "שני שלישים מהוויכוח הם עקרים, ובסוגיה השלישית כל אחד שיחשוב מה שהוא רוצה ויחלק ציונים בהתאם.

"הוויכוח האמיתי בינינו מתרכז בשאלה אחת: המדינה יצאה למלחמה, וצריך לשאול אם הייתה תפוקה להשקעה. זה לא מעניין אם אלי נחמד או לא. שלושים שנה אחרי, הש"קענו כך וכך חיילים, כך וכך משאבים, והשאלה היא מה רצינו להשיג ואם השגנו אותו. התשובה ברורה לכולם".

אתי אברמוב

מלכא: "לאף אחד לא היו אשליות. לכולם היה ברור שמדובר במלחמה בשטח בנוי ובאש כבדה בשטח עירוני. לא שמענו הסתייגות משום קצין בכיר – לא מטכניקת הלחימה ולא מהמטרות"

וגדלה שלו ממפקדת החטיבה.

"פיקדתי על עוצבות שדה בכירות, כולל הגיס הצפוני", אומר שני, "ואני אומר לך: כיבוש בירה ערבית – גם היום – הוא לא עניין מופרך. אתה חייב להביא את האויב למצב שהוא יורד על הברכיים. מגיע לנקודת שבידה. כיבוש עיר בירה הוא במקרה כזה אמצעי ולא מטרה".

"תראה מה קרה ב-2006, ואני חקרתי את התפתחות הרעיון המערכתי של המלחמה הזו: אחרי הפגיעה של חיל האוויר בטיילים ארוכי הטווח ואחרי הריסת רובע ראשייה בביירות, חיזבאללה היה על הברכיים. רצה הפ"סקת אש. אבל הרמטכ"ל, דן חלוץ, רצה שהם יירדו גם לשכיבות סמיכה, הדרג המדיני שוכנע שאפשר לגרוף עוד הישגים, ואת התוצאות ראינו.

"הלחימה הייתה צריכה להסתיים אחרי יומיים וחצי, כי אז כבר הושגה המטרה של שבירת האויב. לכן אני טוען שלא צריך לפחד מהרעיון, ואם נצטרך להיכנס שוב לבירה ערבית – נעשה את זה".

רוזנטל: "המטרות של שתי המלחמות בלבנון היו מורצדקות, והצדיקו את הכניסה למערכה. ישראל שידרה שהיא אינה מוכנה לוותר לטרור. הנחישות הזו נשחקה עם השנים, ומדי פעם נדרש מבצע כדי לחדש אותה. כלחימה נגד טרור נדרשת מערכה רצופה. לא מתמגנים ולא סופגים. אם היינו עושים את זה משנות השמונים, לא היינו מגיעים ל-2006.

"ואומר עוד: במלחמת לבנון הראשונה האסטרטגיה הייתה ברמה גבוהה, הרעיון המבצעי היה חכם, והכשלים נבעו מחוסר הניסיון בלחימה כזו. ב-2006 התמונה הייתה הפוכה".

ישבנו 18 שנה בלבנון. זו לא התמדה ונחישות בלחימה בטרור?

"הייתי שנתיים מג"ד בלבנון. ישבתי בלב רכס השוף. הדבר היחיד שעסקתי בו היה למנוע מרחץ דמים בין דרוזים, נוצרים ושיעים. השאלה היא לא כמה זמן נשארנו בלבנון, אלא מה באמת עשינו ואיך יצאנו משם".

"הבנו שהוא לא איתנו"

מתי הבנתם שאלי גבע עוזב?

שני: "פשוט כשלא ראינו אותו. הגדוד שלי ישב בכעברה, וכל המגעים שלי עם החטיבה בשבוע שהוא נעלם היו עם

שלה, המודיעין היה טוב פי כמה.

"לקח אחר שלקחתי מהמלחמה הזו לעתיד הוא הצורך להיות גמיש. אתה יכול להיות ערוך לשעות הראשונות, אבל אחר כך התוכנית משתנה. בכל התיפקידים שעשיתי בהמשך הכנסתי את האימונים הרוצדריים: לא מטרות דוממות, אלא כוח אויב חכם, שמגיב, יוזם ומארגן את המפקדים".

רוזנטל: "הכניסה למלחמה הייתה חלקה, והעניינים מתחילים להשתבש כשראש החץ החטיבתי עובר את הליטני, אחרי ארבע שעות עובר גם את צור, ואילו הגדוד השני טועה בניווט. היו שם יותר מעשרה הרוגים, ולדעתי הייתה לכך השפעה חמורה על הנחישות של הפיקוד הבכיר של החטיבה".

ששון: "עוברתית, זה פגע בנחישות של המח"ט להניע את הגדודים. אין לי ספק שלא הייתה התאמה בין הדימוי שאלי גבע יצר לעצמו – או שיצרו לו בשגרת האימונים – לבין מה שהתרחש במציאות. המבחן האמיתי של מפקדים הוא במלחמה".

אז יש בעיה עם המח"ט. איפה הסמח"ט, המג"דים?

רוזנטל: "למח"ט יש השפעה דרמטית. הוא זה שקובע את איכות הלחימה של החטיבה שלו. ואגב, הייתה לנו באמת מעין התכנסות של המג"דים. שאלנו את עצמנו מה עושים, מה קורה פה, לחצנו כמה שאפשר. אז לחצנו "שלושה אירועים בראשית המלחמה שיבשו את תנופת הלחימה של החטיבה. האחד – ההיתקלות באלבץ. השני – ההיתקעות בצירון. המח"ט התעקש להתמין עד שהעיר תיכבש, ורק אז לעקוף אותה. כולם לחצו עליו להתקדם. כל הרעיון היה שלא מטהרים את צירון אלא עוקפים אותה. זה עיכב אותנו ל-24 שעות. והאירוע השלישי היה כפר סיל".

"כל אלה יחד הם תוצאה של אובדן מנהיגות של מח"ט. ואכן, מרגע שהוא עזב את החטיבה, הכל השתנה ב-180 מעלות. בהתחלה ניהל את הלחימה הסמח"ט, ואחר כך הגיע המח"ט הקבוע החדש, אל"מ דני בנדל".

התקדמות מהוססת, הימנעות מלחימת לילה, בעיות של יכולת מבצעית, כל אלה לא היו רק אצלכם.

שני: "נכון, היו כישלונות מקצועיים גם בזירות נוספות, אבל היו גם דברים אחרים. אני נלחמתי עם יא"א (יורם יאיר, מח"ט הצנחנים), נלחמתי עם ארווין לביא מח"ט גולני, נלחמתי עם מאיר דגן מח"ט 188. הם נלחמו כמו אריות. לא ראית שמץ של היסוס, שמץ של פחד. אנחנו היינו מוכנים בצורה בלתי רגילה, אבל מבחן התוצאה בשלב הראשון היה לא טוב.

"החטיבה פעלה באוריינטציה ובקצב חי"ריים. הטנקים נעו על ציר מרכזי, וזה לא היה צריך לקרות. זה מביא אותי לדיונים שנערכים היום סביב רכש הנגמ"ש הכבד לחי"ר, הנמ"י. אני אומר, גם מהניסיון של המלחמה ההיא, שלא צריך את הנגמ"ש הכבד. שהחיר ילך ברגל".

"כבר כמג"ד אסרתי על הטנקים לנסוע על צירים אלא רק בשטח. בשביל זה קיבלנו את המרכבה. אני עוד זוכר איך הגענו לציר לכיוון דאמור. הכל היה פוקי. שיירות של טנקים ונגמ"שים, והכל עומד. לא זו".

רוזנטל: "הבעיה המרכזית במלחמת לבנון הראשונה הייתה שהצה"ל התמודד במציאות ובתנאים שלא הכיר. זו הייתה הפעם הראשונה שהוא נלחם מול גרילה, מול טרור, ולא מול צבא סדיר. במצב כזה, היכולת שלך להביא לידי ביטוי את העוצמות שלך עומדת במבחן קשה".

וב-2006 הסיפור חוזר על עצמו.

שני: "2006 זה סיפור אחר. זו תוצאה של גיוון הצבא לאורך שנים ארוכות. אלי גבע הוא מקרה של כישלון מקצועי. הוא לא מימש משימה, ונתקע. ואגב, כמה שנוי גע לפחד – אני דווקא מבין אותו. להיכנס לשטח עירוני, תחת אש, זה מפחיד.

"אני זוכר שנכנסנו למחנה הפליטים בורג' אל-בראג' נה. עמדנו נמוך, והם ירו עלינו כמו משוגעים. שיקשנו. הפחד כשלעצמו הוא לא בושה. הבושה היא לעזוב לוחמים, בלי להסביר, בלי להגיד מילה, ערב יציאה לקרב".

רוזנטל: "מה שעשו חטיבות השריון ב-'82 בארבעה ימים לא עשה צה"ל כולו במלחמת לבנון השנייה במשך חודש וחצי. הם, אחרי חודש וחצי, עברו שמונה ק"מ. ב-'82, אחרי 72 שעות צה"ל עבר 40 ק"מ".

עם כל הביקורת על אלי גבע, אולי היה צדק במיניעם שהוא הציג לפרישה שלו? אולי זה באמת היה מטרור ומיותר להיכנס לביירות? הוא זכה לאהדה עצומה של מותנגדי המלחמה אחרי הטבח בסברה ושתילה.

כל הארבעה מזדקקים, אישיאיש בדרכו. שום אידיאולוגיה, הם אומרים. אלי גבע, לדבריהם, עזב את החטיבה כבר ביולי, בתקופת המצור על ביירות. צה"ל נכנס לעיר רק בספטמבר, אחרי רצח באשיר ג'ומאייל. "בחיים לא שמעתי ממנו מילה אחת של הסתייגות מהמלחמה", אומר רוזנטל. "אלי גבע לא עזב מסיבות אידיאולוגיות, אלא מסיבות אחרות. הוא קם ועזב בלי לתת לנו שום הסבר".

גם השאר לא זוכרים שום סימן מוקדם. כל מה שהם זוכרים ממנו, מתחילת המלחמה, הוא התרחקות הולכת